

Schatplichtig

- 1 Ze slaapt en dat is stil. Dan sneeuwt het in de kamers
Van het huis waarin ik woon met mijn vriendin.
Ze ligt er naakt en wit, een ademende steen,
Een groot en lastig beeld waaraan ik mij moet stoten,
- 5 Een scherp gewicht dat ik moet dragen alle dagen,
Alle nachten dat haar slaap me uit de slaap houdt.

- Ik ben met haar alleen. Alleen met haar kom ik
De jaren afgewandeld want haar naam wijst me de weg
En in haar blik zie ik mijn blinde tijd weerspiegeld.
- 10 Ze ligt er naakt en wit, een ademende steen
Waaraan ik heel mijn bot bestaan geslepen heb
En slijp, ook als ik slaap en roepend van haar droom.

Uit: *Geboortebewijs*, 1988

Het gewicht van de ademende steen

Schept de liefde verplichtingen?

Ga je, naarmate je langer bij elkaar bent, meer op elkaar lijken?

Dit is een van Leonard Nolens' bekendste gedichten. Hij leest het vaak voor. Het is een liefdesgedicht dat ontroert door zijn absolute eerlijkheid, namelijk door de grondgedachte 'Geliefden zijn samen alleen'.

Als je aan iemand schatplichtig bent, dan heb je heel wat te danken aan die persoon. De gevoelens van dankbaarheid zijn dubbelzinnig in dit gedicht. Het dichterlijke 'ik' lijkt zijn hele bestaan aan zijn geliefde te meten, maar de liefde is ook een dagelijkse last.

In de eerste regels is het onwezenlijk stil, omdat de geliefde slaapt (1). Ze is kwetsbaar, ze ligt er 'naakt en wit', 'een ademende steen' (3 en 10). Dit paradoxale beeld lijkt liefde én ergernis bij de dichter op te roepen: 'Een groot en lastig beeld waaraan ik mij moet stoten' (4), meer nog 'Een scherp gewicht dat ik moet dragen alle dagen' (5). Haar ademende ritme lijkt hem soms uit zijn slaap te houden. Hij lijkt wel jaloers op deze ademende steen, die zo vredig in zichzelf besloten lijkt.

Hij beseft: 'Ik ben met haar alleen' (7). Al die jaren leefden ze apart en toch samen. De naam van de geliefde wijst hem steeds de weg. In het adjectief 'alleen' zit er bovendien een echo van de naam 'Leen', in werkelijkheid de vriendin van de auteur. In zijn dagboeken schrijft Nolens vaak over de stilte thuis tussen hem en zijn geliefde.

'En in haar blik zie ik mijn blinde tijd weerspiegeld'. (9): de schrijver realiseert zich pas hoe de jaren zijn heengegaan, wanneer hij zich weerspiegeld weet in de blik van zijn vriendin. Hij zag niet hoe snel alles ging.

Diamant wordt geslepen met diamant: ook in de natuur slijpt de ene steen de andere. Nolens ervaart zijn geliefde als een verfijnde ademende steen, waaraan hij zijn 'bot bestaan'(11) geslepen heeft en nog steeds slijpt. Daardoor is hij schatplichtig aan haar. Ze is aanwezig in zijn diepste bewustzijn, want hij slijpt zichzelf ook aan haar tijdens de slaap, als hij roepend van haar droomt.

Lessuggesties bij 'Schatplichtig'

1. Dagboekfragment *Leesopdracht*

Koppel het volgende dagboekfragment aan het gedicht 'Schatplichtig'. Welke gevoelens herken je erin?

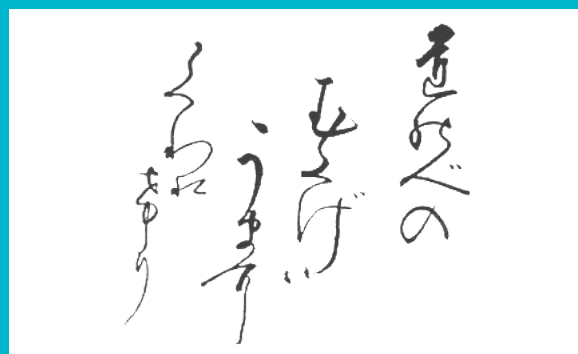
'Alles, de uren lange stilten tijdens het samen zitten lezen, de al te rustige nachten, het samen zwijgend zitten luisteren naar Bach of BB King, alles is verzadigd van het onontkoombare levensgevoel dat verbondenheid heet en niettemin het brutale gezicht opzet van de verveling. Waar je ook gaat en waar zij ook staat, altijd achtervolgt haar of jou de dodelijke blik van de ander die over alles zijn zegen moet geven. Die zijn zegen moet geven over het feit dat je hier en daar aanwezig bent. Die jou of haar de toestemming moet geven om te bestaan!'

2. Ruwe steen? *ICT-zoekopdracht*

In de vrijmetselarij wordt 'de mens' ook beschouwd als een 'ruwe steen'. Zoek op wat men daarmee bedoelt.

3. Minimaal met taal, 'één ademtocht lang' *Haiku schrijven*

Japanners puren hun gedichten uit, soms tot een minimale haiku. Dat is een drieregelig gedicht van opeenvolgend 5-7-5 lettergrepen. **Schrijf zelf zo'n uitgepuurde liefdeshaiku.** Eventueel kan je gebruikmaken van een aantal kernwoorden uit Nolens' gedicht: stil, sneeuw, huis, naakt, dragen, nacht, alleen, naam, blik, steen, slaap of droom.

1 L. Nolens (1995). De vrek van Missenburg. Dagboek 1990-1993. Amsterdam-Antwerpen, p. 204-205.

Bronnen

L. Nolens (1995). *De vrek van Missenburg. Dagboek 1990-1993*. Amsterdam-Antwerpen: Querido.